

U jednom nagovoru kardinal Bea je rekao: »Naša bratska ljubav i ljubav prema jedinstvu dat će nam hrabrosti za iskreni dijalog i o najtežim pitanjima«.

Na Saboru se najviše pokazala hrabrost i svježina duha kardinalova. On nikad nije bio na strani pesimista. Nakon prve krize shema o Objavi bila je povjerena mješovitoj komisiji kojoj je Bea presjedao s kard. Ottavianijem. Vjersku slobodu podržavao je svim svojim zalaganjem. Bio branitelj Židova. Izjavio je da poštuje i kler istočnih Crkava. Ali sve ovo nije ništa pred shemom o Ekumenizmu, koja je sastavljena brigom njegova Sekretarijata, koji se dugo vremena nazivao »Sekretarijat Bea« i čiji su plodovi premašili sva očekivanja. Stvar zaista začuđuje! Kardinalu Bei, čovjeku od 78 god. bio je povjeren teret Sekretarijata za jedinstvo kršćana i on je u tome pokazao duh mladog čovjeka. Uvijek bijaše »à jour« Uvijek je čuvao ravnotežu u odgovorima i nikad nije prouzrokovao šokova. Njegov rječiti smiješak i gesti pretjecali su njegove riječi i možda je u tome neka tajna njegovih uspjeha. Vrlo često odbijao je udarce nadnaravnom snagom.

Nikad nije težio za častima držeći se duha sv. Ignacija. Uvijek je bio protiv štreberstva, a posebno u Crkvi. I njegov sprovod bio je skroman kao i njegov život. Zazirao je od luksuza i bogatstva i u tome nije nikad podlegao. Njegova poniznost bila je poslovična. Tijelo mu je sahranjeno u rodnom mjestu. Srušio se jaki stožernik, ali njegova velika kreposna djela otpratila su ga u nebo i svijetlit će ljudima u Crkvi i izvan Crkve.

Dr Srećko Bošnjak

POVODOM SMRTI KARLA BARTHA

(r. 10. V 1886 † 10. XII 1968)

U 82. godini života umro je u rodnom gradu Baselu uvaženi evangelistički teolog Karl Barth, 10. XII 1968. Smatraju ga jednim od »najznamenitijih i najuplivanijih teologa našega naraštaja« (H. Lilje), neki čak »crkvenim ocem 20. st.«. Barthova smrt jako je odjeknula širom kršćanskoga svijeta.

Karl Barth pojavio se poslije I. Svjetskog rata. Iz tog vremena značajan je njegov komentar poslanice Rimljanima (Römerbrief, 1919). On je pokušao protestantsku teologiju s horizontale usmjeriti na vertikalnu. Usprotivio se pobornicima liberalizma s njihovim dogmatski zamršenim nazorima — po-

sebno u kršćanskoj nauci — i počeo ih pobijati. Barth i njegovi prijatelji iz dijalektičke teologije objašnjavaju Božju jedinstvenost bez pojmova analogije. »Bog je Bog, i on je sasvim drugačiji (ganz und gar anders) nego sve ljudsko, čak nego ^{materni ljudski} skava ljudska religija i kultura.« Barth je teološko mišljenje poveo natrag k izvorima. Proučavajući te izvore priznao je, da je Isus Krist pravi Bog i čovjek. »Isus Krist, kako nam ga posvjedočava Sv. Pismo, jest Božja Riječ, koju treba da slušamo, u koju treba da se pouzdamo u životu i na smrti i da joj se pokoravamo.« Svojski se borio protiv onih, koji su pojam Boga svodili na nacionalne ratne ciljeve. Liberalni protestanti ga nazvaše »restauratorom dogmatizma«.

Barth je razvio nacrt teologije, u kojoj Bog, neshvatljiv svakom razumu, čovjeku govori po svojoj riječi objave. Na temelju nauke o dvije naravi u Kristu K. Barth je izgradio veliki dogmatski sistem, kojemu je dao ime »Crkvena dogmatika«. To je djelo, započeto još 1930., naraslo u 12 svezaka, s nekih 7,500 stranica. Djelo je nedovršeno; nedostaje mu 5. svezav i »etički« dio o pomirenju u posljednjem svesku. Polagani rast ovog opusa Urs von Balthasar je nazvao »eksplozijom duševne snage«.

Povratak k izvorima objave Bartha je doveo do dijaloga s katoličkom teologijom. Neki su sumljivo promatrali njegov prijateljski stav prema katolicima, koji bi tu i tamo izbio. Zamjerali su mu integritet strogo dogmatske »vertikalne teologije«. S negodovanjem su gledali kako brani djevičansko rođenje Kristovo. Činjenica je, da je Karl Barth već rano našao odjeka u krugovima katoličkih teologa. Urs von Balthasar, Bouillard, Fries i drugi pisali su o njegovim teološkim postavkama. U posljednje vrijeme Hans Küng upoređuje Barthovo učenje o opravdanju s katoličkom naukom o istom predmetu.

Zadnjih godina oko teologa u Baselu zavladała je tišina. Njegov upliv kao da je počeo jenjavati. Njegov je život bio buran. Bio je profesor najprije u Göttingenu, zatim u Münsteru i Bonnu. Godine 1935. radi svojih nastupa loše gledan od postojeće vlasti morao je emigrirati u Basel, u Švicarsku. Iz tih godina potječe njegova riječ: »Ako prihvatimo da je Isus Krist jedini vođ (Führer), to je teološka egzistencija; svaki drugi poklik nalik je pokliku: »Baale, usliši nas!« Neustrašivo je branio pravo na ljudsku slobodu i dostojanstvo. Odatle izvire i njegov stav protiv antisemitskog pokreta.

O Barthu se moglo čuti nešto više, kad je 1966. posjetio Rim. Bilo je to upravo u vrijeme kad se održavao Internacionalni kongres katoličkih teologa u Rimu (22. — 29. IX 1966.). U dvorani kongresa bio je pozdravljen burnim aplauzom. Upravo je imao da počne s predavanjem Karl Rahner. Sa Sv. O. Pavlom VI. razgovarao je čitav sat. Učinio je posjet Dominikancima, Benediktincima, Franjevcima i Isusovcima. Svoje je utiske iznio u knjižici »Ad limina apostolorum« koju je izdao po povratku (E. V. Z. Verlag, Zürich). Tu priznaje: »Upoznao sam izbliza jednu Crkvu i jednu teologiju koja je u svojim ispoljenjima dospjela u jedan nepregledni, polagani, ali poštenu i surni pokret koji više ne vuče natrag. Želio bih s obzirom na to, da se i kod nas učini nešto slično.« O Pavlu VI. se izražava: »Jedna će stvar učiniti njegovo ime nezaboravljnim u povijesti kako Crkve tako i svijeta u naše vrijeme: njegova odvažna i odlučna intervencija u prilog mira...«

Prigodom komemoracije pok. Karla Bartha, kojoj su u katedrali Basela prisustvovali protestantski i katolički teolozi, u laudatio govornici su najviše isticali pokojnikovu neprekidnu zaslugu za ekumenski pokret i organiziranje otpora u doba Trećega Reicha.

Nad otvorenim grobom postavljeno pitanje: »Šta ostaje od Karla Bartha« učinilo se da ima prizvuk sumnje. A. Brandenburg na to primjećuje: »Mi smo neodoljivog uvjerenja, da će Karl Barth doživjeti svoj povratak, kakav mi danas još ne možemo naslutiti. Krist, pravi Bog i pravi čovjek, to je središte, iz kojega ključa sve što je na nebu i na zemlji; to je i dinamika jedne nove teologije svijeta. Neistraživo duboka je bila tajna, o kojoj je on govorio i na kojoj je on sve gradio, oko koje u njegovu mišljenju sve usredotočuje. To je tajna Utjelovljenja, ili kako je sam običavao reći — »Čudo Božićne noći«.

Barthov tumač poslanice Rimljanima (Römerbrief, 1919) djelovao je kao grom iz vedra neba. Odjek se još čuje. Za tim djelom slijedila su druga.

»Moje mišljenje kruži oko slave Božje, u kojoj je i naše spasenje« (Karl Barth).

o. F. Carev